

Educatiebeleid 2021-2024

**Richtlijnen en kaders voor strategische inzet van
educatie voor waterbewustzijn onder jongeren**

waterschap

**Hollandse
Delta**

Definitieve versie

14 april 2021

VERANTWOORDING

WATERSCHAP

waterschap Hollandse Delta
Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk

Postbus 4103
2980 GC Ridderkerk
t 088 974 33 00
f 088 974 30 01
i www.wshd.nl

AFDELING

Strategie en Beleid

AUTEUR/COÖRDINATIE

Lotte van den Berg - Adviseur Educatie
l.vandenberg@wshd.nl

VERSIE

14 april 2021
Definitieve versie

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	1
2	Waarom educatie?	2
3	Strategisch kader	2
4	Uitgangspunten	3
4.1	We tonen alle facetten van waterbeheer	3
4.2	We werken vanuit de vakinhoud	3
4.3	We hebben zowel online als offline aanbod	3
4.4	We opereren in de onderwijscontext	3
4.5	We bieden een apart programma voor docenten	3
4.6	We doen behoefteonderzoek en werken in co-creatie	3
4.7	We gebruiken de kracht van samenwerking	3
4.8	We zijn wendbaar in ons aanbod en onze inspanningen	3
5	Doelgroepen	5
6	Jeugdbestuur	5
7	Inbedding	6
7.1	Landelijke educatiestrategie	6
7.2	Rol adviseur Educatie	6
7.3	Klankbordgroep Educatie	6
7.4	Afstemming beleidsplannen	6
8	Financiële consequenties	7

Bijlagen

Bijlage: Preview Werkplan 2021 (Q2-Q4)	8
---	----------

1 Aanleiding

Uit het OESO-rapport *'Governance in the Netherlands: Fit for the future?'* uit 2014 blijkt dat het slecht gesteld is met het waterbewustzijn van jongeren. Interessant is dat dit mede komt door ons succesvolle waterbeleid en waterbeheer; mensen nemen droge voeten, voldoende en schoon water voor lief. Waterbeheer is een zaak van nationaal belang, maar jongeren zijn zich niet bewust van wat er allemaal bij komt kijken om dit land droog en bewoonbaar te houden, en welke gevolgen klimaatverandering hierop heeft. Het is dus belangrijk om bij de jonge generaties, die juist met deze uitdaging te maken gaan krijgen, het waterbewustzijn te vergroten.

Educatie is een belangrijk middel om jongeren waterbewust te maken. Wie vanaf vroege leeftijd en daarna herhaaldelijk in aanraking komt met het thema water, zal het eerder vanzelfsprekend vinden om de ontwikkelde opvattingen, normen en waarden om te zetten in waterbewust gedrag, dan wanneer dat bewustzijn niet of nauwelijks aanwezig is. Door eerder genoemd rapport heeft watereducatie landelijk een extra impuls gekregen, wat heeft geresulteerd in een landelijke educatiestrategie .

Educatie is al jaren een vast onderdeel van het werk van ons waterschap. Van eenmalige projecten tot langlopende samenwerkingen, vanuit verschillende afdelingen, op diverse onderwijsniveaus en met uiteenlopende partners. Met dit beleidsplan brengen we structuur aan in onze educatieactiviteiten. We leggen bewust niet alles precies vast en benoemen vooral de kaders en uitgangspunten. Per jaar stellen we een meer concreet werkplan op, waardoor we kunnen aanhaken op waar de energie en kansen zitten en kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen.

Parallel aan dit ontwikkel- en vaststellingsproces lopen de bestaande educatieactiviteiten gewoon door. Ook wordt al gestart met het opzetten van activiteiten voor de komende jaren (volgens de in dit document genoemde uitgangspunten), om een inhaalslag te maken na een tijd van relatieve 'educatieluwte' bij WSHD.

2 Waaron educatie?

Jongeren waterbewust maken: dat is de reden dat wij een educatieprogramma aanbieden. Dit waterbewustzijn omvat twee pijlers:

- I. Algemene ontwikkeling: wat is waterbeheer en hoe speelt water een rol in jouw leven? Dit is belangrijk voor nu én later. Door kinderen van jongs-af-aan te betrekken bij de waterwereld, helpen we ze om (later) betere keuzes te maken voor mens, milieu en maatschappij. Waterbewuste kinderen worden immers waterbewuste volwassenen, die in hun handelen kunnen bijdragen aan oplossingen voor de brede, toekomstige waterproblematiek in het algemeen en de waterschapsdoelstellingen van WSHD in het bijzonder.
- II. Arbeidsmarktperspectief: wat houdt werken bij een waterschap in en zou dat iets voor jou zijn? Om ook op termijn voldoende geschikt personeel te hebben, is het belangrijk om aandacht te besteden aan het relevante en boeiende werk van het waterschap. We stimuleren hiermee dat jongeren een carrière in de watersector als serieuze optie overwegen en op basis daarvan hun (vervolg)opleiding inrichten.

3 Strategisch kader

Een laagdrempelig, samenhangend en actueel educatieprogramma dat aansluit op de behoefte van de doelgroep en bijdraagt aan de doelstellingen van WSHD.

Met het educatiebeleid en het te ontwikkelen programma beogen we het volgende te bereiken:

1. Het educatieprogramma:
  - 1.1. helpt leerlingen/studenten in de hele opleidingsladder (PO t/m WO) kennis te nemen van de waterproblematiek in alle aspecten en de taken van de waterschappen hierin.
  - 1.2. helpt leerlingen/studenten om (later) betere keuzes te maken (voor zichzelf, voor de omgeving en voor WSHD).
  - 1.3. helpt om leerlingen/studenten te interesseren voor een carrière in de water(schaps)sector.
  - 1.4. toont de veelzijdigheid en integraliteit van onze sector en van ons beheergebied.
  - 1.5. wordt intensief gebruikt en positief geëvalueerd door gebruikers en betrokkenen.
2. WSHD wordt gezien als primaire samenwerkingspartner voor (water)educatie vanuit onderwijs- en omgevingspartijen.
3. WSHD werkt goed samen met omgevingspartners aan gedeelde doelen/belangen en versterkt daarmee elkaars krachten.
4. Binnen WSHD weet iedereen wat we aan educatie doen, wat de eigen rol daarin kan zijn (bijvoorbeeld gastdocent) en hoe dit gecoördineerd wordt.
5. Educatie heeft een centrale plek in de organisatie met een integraal klankbordteam, een budget en toegewezen tijd om hier invulling aan te geven.

Deze resultaten zijn nog niet gekwantificeerd. Dit hangt o.a. af van het verloop van de coronacrisis, de vraag vanuit het onderwijs en ontwikkelingen binnen WSHD. In de losse werkplannen wordt deze actuele informatie meegewogen en zullen de beoogde resultaten en plannen om die te realiseren concreter worden gemaakt.

4 Uitgangspunten

Om effectief het onderwijs te betrekken en zoveel mogelijk jongeren waterbewust te maken, houden we rekening met een aantal richtlijnen: de uitgangspunten. Deze geven richting aan het educatieprogramma voor de komende jaren, o.a. op het gebied van samenwerking, aanbod, werkwijze en inbedding.

4.1 We tonen alle facetten van waterbeheer

WSHD heeft een prachtig, dynamisch en uniek gebied én een interessant en breed takenpakket, waar zoveel over te vertellen en te leren is. Om jongeren waterbewust te maken en te interesseren voor een carrière in de watersector is het goed om dat gehele, brede palet in te zetten. Hierbij spreekt het voor zich dat ook thema's als klimaatadaptatie en circulariteit, die onlosmakelijk met waterbeheer verbonden zijn, een belangrijke plek krijgen in het programma.

4.2 We werken vanuit de vakinhoud

We werken vanuit de vakinhoud en doen niet aan 'kale' voorlichting. Om jongeren te raken werkt het beter als je ze benadert vanuit een inhoudelijk thema, dan vertellen dat het waterschap bestaat en opsommen wat onze kerntaken zijn. Tevens zetten we in op 'leren door te doen' waar dat kan en laten we ze zoveel mogelijk zelf ervaren.

4.3 We hebben zowel online als offline aanbod

Door de coronacrisis is er nóg meer behoefte aan watereducatie zónder fysiek bij elkaar te hoeven komen. Ook is dit een efficiënte inzet van tijd en middelen met een groot bereik. Zodra het weer kan, pakken we onze fysieke activiteiten op, maar daarnaast zetten we blijvend in op online aanbod, ongeacht of en hoe lang de maatregelen nog van kracht zijn.

4.4 We opereren in de onderwijscontext

We richten ons op het onderwijs, van primair tot wetenschappelijk (van PO tot WO), en op aanbod dat binnen die onderwijscontext plaatsvindt. Op deze manier kunnen we zowel algemeen waterbewustzijn als arbeidsmarktperspectief uitdragen, en heeft ons aanbod een plek in een vaste structuur. Hierbij ligt de focus op doelgroepen uit het eigen beheergebied.

4.5 We bieden een apart programma voor docenten

Niet alleen leerlingen/studenten maar ook docenten zijn een belangrijke doelgroep. Ze werken als 'multiplier': gedurende meerdere jaren bereiken zij vele leerlingen/studenten en kunnen waterbewustzijn als geen ander verweven in het bestaande curriculum. Het gaat hierbij om docenten in de hele onderwijskolom, dus van PO tot WO. Voor hen hebben we een apart docentenprogramma in ons aanbod, dat voorziet in bij- en nascholing maar ook in gezamenlijk ontwikkelen en feedback verzamelen.

4.6 We doen behoefteonderzoek en werken in co-creatie

Samen met je doelgroep de projecten en programma's ontwikkelen vergroot het draagvlak, verbetert de (inhoudelijke) afstemming en zorgt voor aansluiting op het curriculum. Zo waarborgen we tevens de kwaliteit van ons aanbod. Door behoefteonderzoek werken we vraaggestuurd in plaats van aanbodgestuurd en sluit het educatieprogramma beter aan op de behoeftes. Hierin houden we de balans tussen de behoefte van de doelgroep en onze eigen doelstellingen.

4.7 We gebruiken de kracht van samenwerking

Waar mogelijk werken we samen met onderwijs- en omgevingspartijen. Dit kan middels samenwerkingsovereenkomsten voor de lange(re) termijn, maar ook incidentele of projectmatige samenwerking is denkbaar; wat maar het beste bij de situatie past. Samen optrekken zorgt voor een groter bereik, meer verdiepende inhoud en beter gebruik van wat er al is. Dit geldt ook voor andere waterschappen; waar mogelijk maken we gebruik van elkaars aanbod en ontwikkelen we samen nieuw materiaal. We sluiten tot slot zoveel mogelijk aan bij bestaande netwerken van scholen, om de '1-loket-functie' te versterken.

4.8 We zijn wendbaar in ons aanbod en onze inspanningen

Inspanningen die we leveren zijn constant afgestemd op zowel de behoeften van het onderwijs als op onze eigen behoeften. Dit kan door de tijd heen wijzigen. Met een flexibel en dynamisch

onderwijsaanbod kunnen we altijd actuele watereducatie bieden die is afgestemd op huidige en toekomstige ontwikkelingen in zowel waterschap als maatschappij. Dit betekent ook continue evaluatie en aanpassing van lopende projecten.

5 Doelgroepen

Het educatieprogramma richt zich primair op doelgroepen in het onderwijs. Dat zijn leerlingen/studenten én leerkrachten/docenten in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo), MBO, HBO en WO. Samen met onderwijsinstellingen bepalen we per doelgroep waar het aanbod aan moet voldoen (vorm, inhoud, moment). Dit gaan we komende tijd verder uitwerken in jaarlijkse werkplannen.

De twee pijlers - algemeen waterbewustzijn en arbeidsmarktperspectief - lopen door alle onderwijsniveaus heen, al zal de focus in het primair onderwijs vooral liggen op algemeen waterbewustzijn en in het hoger onderwijs meer op arbeidsmarktperspectief.

Aanvullend is er een lopend traineeprogramma waarin afgestudeerden een leerwerkplek wordt geboden in het kader van 'binnenhalen en behouden van nieuw talent'. Dit valt buiten de scope van educatiebeleid.

Educatieactiviteiten die gericht zijn op de ontwikkeling van de waterschapsmedewerkers zelf worden *niet* in dit beleidsplan meegenomen, maar vormen een onderdeel van de Deltacademie onder de afdeling Personeel & Organisatie.

De doelgroep burgers of volwassenen valt onder publiekscommunicatie of arbeidsmarktcommunicatie en dus onder communicatiebeleid. Daarom worden ook deze doelgroepen *niet* meegenomen in het educatiebeleid.

6 Jeugdbestuur

De jeugdbestuurders van ons waterschap fungeren als ambassadeurs richting jongeren. Ze staan ons bij met raad en daad om jongeren te bereiken en te betrekken bij waterbeheer, onze (educatie)activiteiten, onze communicatie naar de buitenwereld en waar mogelijk bij beleidsontwikkeling om zo jongeren een stem te geven. Ze denken na over de waterproblemen in de toekomst, hún toekomst.

Onze jeugdbestuurders zijn onderdeel van het landelijke jeugdwaterschapsbestuur waarin sinds 2010 alle jeugdbestuurders van alle waterschappen verenigd zijn, en die ook landelijk opereren, gecoördineerd door de Unie van Waterschappen.

Wij hebben gekozen voor twee jeugdbestuurders en zetten die lijn door. Onze jeugdbestuurders zijn minimaal twee jaar aan ons verbonden en krijgen een vergoeding voor hun inspanningen. Ze worden begeleid door de adviseur Educatie met ondersteuning van Communicatie. Om inwerking van een nieuwe lichter soepel te laten verlopen, werken we 'getrapt': er is overlap tussen een oude en een nieuwe jeugdbestuurder van minimaal een half jaar. De bestuurstermijn van de twee verschillende jeugdbestuurders loopt dus niet synchroon, maar heeft een verschillende start- en eindtijd.

Inzet is afhankelijk van de wensen en competenties van de jeugdbestuurders (beleidsadvies of gastles aan jongeren), de beschikbare tijd (hun schoolwerk gaat voor) en de behoefte van ons waterschap (bijdragen aan specifieke activiteiten of campagnes). In alle hiervoor genoemde uitgangspunten past een rol voor het jeugdbestuur.

7 Inbedding

7.1 Landelijke educatiestrategie

Dit document is in lijn met de landelijke educatiestrategie die vanuit de Stuurgroep Watereducatie van de Unie van Waterschappen in 2020 is vastgesteld. Elk waterschap maakt daar een eigen, regionale vertaling van.

In de Themagroep Educatie van de Unie van Waterschappen, waarin alle adviseurs Educatie zitten, is veel animo om (nog meer) samen te werken, materiaal gezamenlijk te ontwikkelen en aan te bieden, en kennis uit te wisselen - ook los van de drie vaste vergaderingen per jaar. De onlangs door de Unie van Waterschappen ingerichte MS Teams omgeving biedt daar een eerste aanzet toe.

7.2 Rol adviseur Educatie

De adviseur Educatie is verantwoordelijk voor het opstellen en bijhouden van educatiebeleid en jaarlijkse werkplannen. Hij/zij is op de hoogte van (water)educatie-initiatieven van binnen en buiten WSHD, houdt het geheel in de gaten en stemt verschillende initiatieven op elkaar af. Nieuwe verzoeken tot samenwerking, bijdragen of anderszins op het gebied van (water)educatie lopen langs de adviseur zodat deze een juiste afweging kan maken voor de organisatie in lijn met lopende projecten en indien nodig bestuur of directie optimaal kan adviseren. De adviseur stemt af met de portefeuillehouder Educatie uit het dagelijks bestuur. Uitvoering van de educatieactiviteiten loopt door de hele organisatie heen en ligt niet alleen bij de adviseur Educatie. De adviseur is verantwoordelijk voor coördinatie en sturing van de educatieplanning, maar maakt daarbij veel gebruik van expertise van interne collega's en externe kennis en capaciteit.

7.3 Klankbordgroep Educatie

Via een integrale klankbordgroep Educatie betreft de adviseur de hele organisatie en blijft snel en goed op de hoogte van de wensen die er leven en de relevante zaken die spelen voor het educatieprogramma en -beleid. Deze klankbordgroep adviseert over de jaarlijkse werkplannen en evalueert kritisch het bestaande aanbod. Bij voorkeur is elke afdeling vertegenwoordigd, met één medewerker die het leuk vindt om zich bezig te houden met educatie en waterbewustzijn. Schatting is dat dit enkele uren per jaar per persoon kost. Verdere uitwerking (wie zitten er in, wat zijn taken, hoeveel inspanning) volgt in het werkplan.

7.4 Afstemming beleidsplannen

Dit educatiebeleid sluit aan bij andere, interne beleidsstukken, waaronder de kernwaarden ('zichtbaar, vertrouwen, verbinden'), de organisatieontwikkeling (toegroeien naar een extern georiënteerde organisatie die een rol speelt in de omgeving) en het Koersplan en de Omgevingsvisie (er komen veel externe ontwikkelingen op ons af, wat vraagt ons te herpositioneren in het publieke domein). Daarnaast is dit beleidsstuk afgestemd met beleid vanuit P&O en vanuit Communicatie, waar een deel van de uitvoering ligt en waar veel raakvlakken mee zijn.

Sinds juni 2020 valt educatie onder de afdeling Strategie & Beleid (voorheen genaamd Beleid & Plannen), waar dat voorheen viel onder Externe Communicatie binnen de afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken. Hoewel de beleidsterreinen Educatie en Communicatie nu zijn losgetrokken en voor elk onderdeel de doelstellingen, doelgroepen en werkwijze zijn vastgelegd in eigen documenten, zullen er zaken in een grijs gebied vallen. Het is belangrijk om hier alert op te zijn en het beleid en de plannen doorlopend af te stemmen op elkaar en ideeën en activiteiten een plaats te geven. Dit gebeurt naast de gebruikelijke inzet op communicatie-uitingen over educatieve activiteiten.

Hetzelfde geldt voor arbeidsmarktcommunicatie, wat sinds 2021 onder Personeel & Organisatie valt, en aanvullend beleid op deze educatiestrategie zoals een notitie over stages en trainees.

8 Financiële consequenties

Het programma voor PO, VO en (deels) MBO wordt bekostigd uit het educatiebudget (afdeling Strategie & Beleid) en is structureel toegekend en vastgesteld op € 85.000,- per jaar. Het programma voor MBO (deels), HBO, WO en trainees wordt bekostigd uit algemeen W&S budget (afdeling Personeel & Organisatie).

Er zijn enkele langlopende, jaarlijkse verplichtingen zoals de bijdrage aan samenwerkingsverband WaterEducatie Drechtsteden (WED), landelijke projecten als de website van Droppie Water met lesmateriaal voor PO, en om het jaar een Groot Rotterdams Water- en Klimaatdebat voor het VO.

Bijlage: Preview Werkplan 2021 (Q2-Q4)

Parallel aan het ontwikkel- en vaststellingsproces van het visiedocument lopen de bestaande educatieactiviteiten door. Ook wordt al gestart met het opzetten van activiteiten voor de komende jaren.

In (het resterende deel van) 2021 ligt de focus op onderstaande. Hierbij is onverminderd aandacht voor de lopende trajecten, waarvan niet alles wordt benoemd in deze preview. Nieuw op te zetten of te verkennen projecten zijn in lijn met de uitgangspunten uit het educatiebeleid.

- Opzetten integraal programmateam/klankbordgroep Educatie (nieuw)
- Samenwerking uitwerken en vastleggen met Wellant College Dordrecht voor vmbo en MBO projecten en de Blauwe Hotspot (lopend en nieuw)
- Samenwerking verkennen met Hooge Nesse educatiecentrum Zwijndrecht (nieuw)
- Status als 'Erkend leerbedrijf' via SBB verdiepen en verder vorm geven (lopend)
- Stage, afstudeer- en traineebeleid evalueren en aanscherpen (lopend)
- Samenwerkingsovereenkomst met opleidingsinstituten bezien (op basis van voorbeeld convenant Hogeschool Rotterdam en Omstreken; lopend en nieuw)
- Samenwerking WaterEducatie Drechtsteden (WED) (lopend)
- Werven en inwerken twee nieuwe jeugdbestuurders (lopend en nieuw)
- Week van Ons Water najaarseditie (lopend)
- Verkennen gastdocentenpool (nieuw, al gebeurt het incidenteel al wel)
- Verkennen RWZI digitaal materiaal (nieuw)
- Doelgroeponderzoek (lopend en nieuw)
- Opbouwen relatie met en netwerk van scholen (lopend en nieuw)
- Docentenprogramma (nieuw, start na netwerkopbouw en doelgroeponderzoek)